

De pap van Hansie Roet

Rond 1885 begon de kermis de eerste Dinsdag na St. Jan[*] en eindigde de daaropvolgende dinsdag.

Het was maandag; het bouwen van de kermis was nog in volle gang en door al dat vreemde geroezemoes hadden de stoelenmakers, de klompenmakers en de sigarenmakers die dag vrijaf genomen!

Op de hoek Markt/ Vierheemskinderstraatje stond een huis waarin dokter Wiegersma woonde. Van hem werd verteld dat hij van een borrel hield en dat hij aan Lammert de Kater, die "vol-met-rimmetiek-zat", de raad had gegeven "het vlees maar goed onder de pekel te houden". Om welke reden men hem in Culemborg de bijnaam had gegeven van "d'n dronken dokter".

Op de andere hoek woonde destijds "d'n dikke Mom", die daar een koffiebranderij en een soort kroeg dreef. Deze man stond bekend als de grootste eter van Culemborg. Er werd van hem verteld dat hij met de heren van de Sociëteit eens een weddenschap had aangegaan om na een volledig diner ook nog eens een eendvogel te verslinden. De verliezende partij moest alles betalen. De dikke Mom nam lachend de weddenschap aan en werkte niet één maar twee eendvogels naar binnen!

In de Vierheemskinderstraat, vlak achter het huis van de dikke Mom, stond een kleine woning, waarachter geen open grond lag. In dat huisje woonde een bejaarde stoelenmaker, genaamd Hansje Roet. Vlak achter de straatdeur stond een soort getimmerte waarin een tonnetje stond, dat afgedekt was met een houten bril. Als dat tonnetje vol was, tilde Hansje Roet het op zijn kruiwagen en "krooi" het naar zijn stukje bouwland dat hij buiten de Goilberdingerpoort had gehuurd.

Hansje Roet was weduwnaar; hij had twee zoons die erg uithuizig waren, zodat hij zowat alles zelf in huis moest beredderen. Er hingen geen gordijnen voor de ruiten, zodat men vooral 's avonds, als de olielamp brandde, alles kon zien wat daar in huis gebeurde.

Het was een vaste gewoonte dat hij elke avond in een blikken schaal op het potkacheltje karnemelkse pap kookte. Zo ook die bewuste maandagavond. De pap was gaar en hij liet haar op het platte deksel van de potkachel een beetje napruttelen. Daarna ging Hansje Roet bij de dikke Mom een kruidenbittertje drinken, want hij had pijn in zijn lijf.

Toen Hansje Roet in zijn stamkroeg binnenkwam, stonden dokter Wiegersma en Driekus de Dominee voor de toonbank te redetwisten wie de jenever uitgevonden had. Dat was volgens Driekus de Dominee niemand minder dan Noach. Nee, antwoordde de dokter, jenever is een gedistilleerde drank. Noach heeft de gegiste drank uitgevonden en dat is heel wat anders. Hansie Roet, die niets van die redenering begreep, riep luid: "Gimme nog m'r-'n kruiebittertie" en tjoepde die bittere borrel in een teug naar binnen.

Driekus de Kits was luidruchtig en zingend de Vierheemskinderstraat in gelopen. Toen hij langs het huisje van Hansie Roet kwam, zag hij dat die niet thuis was. Hij liep, daar de voordeur 's zomers altijd open stond, de woning in en zag de schaal met pruttelende pap op de kachel staan. Wacht, zei Driekus in zich zelf, Hansie Roet zal vanavond geen pap eten. Hij plaatste de schaal met pap op de bril, waarin de schaal precies paste en dacht: Hansie Roet zal dáár de pap nooit vinden. Driekus de Kits ging daarna het kermisterrein op en dacht helemaal niet meer aan de grap die hij met de pap van Hansie Roet had uitgehaald.

Ondanks het geroezemoes in de kroeg van de dikke Mom dacht Hansie Roet opeens aan zijn pap en verontschuldigde zich door te zeggen dat hij "effentjies" weg moest omdat hij bang was dat de pap zou aanbranden. In werkelijkheid begonnen de kruidenbittertjes die hij gedronken had, in zijn buik te grommen. Onderwijl hij zijn woning binnenging, streek hij de bretels van zijn schouders, liet zijn broek omlaag glijden, wipte zijn hemdslip omhoog en ... plofte in de hete pap. Er volgde een geweldige kreet alsof er iemand vermoord werd, en meteen stond Hansie Roet in de straat te stampvoeten van de pijn. Opgeschrikt door de kreten die door merg en been gingen, stroomde het kroegje van de dikke Mom leeg. De bezoekers die Hansie Roet zagen dansen van pijn, dachten aanvankelijk dat hij komedie speelde, maar de dokter zag meteen dat zijn buurman met brandwonden aan zijn achterkant was overdekt. Hij pakte het slachtoffer vast, legde hem op zijn buik en stuurde Driekus de Dominee naar apotheker Niessen voor een zalf. Hiermee werd de nog altijd brullende Hansie Roet op de straat behandeld. De toeloop van het publiek was zo groot dat de Vierheemskinderstraat gewoon verstopt was.

Hansie Roet werd op aanwijzingen van de dokter op zijn buik in de bedstee gewerkt. Niemand wist precies wat er gebeurd was. Dat wist alleen Driekus de Kits en als hij gezwegen had, zou het altijd een raadsel zijn gebleven hoe Hansie Roet in de hete pap terecht was gekomen.

Joh. van Redichem (Pseudoniem voor Otto de Beus)

Eerder verschenen in de Culemborgse Courant van 19 mei 1950

* 24 juni